

9.6.2017

Liikenne- ja viestintäministeriö

Viite: LVM/905/03/2017

Lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi laiksi liikenteen palveluista annetun lain muuttamiseksi ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi

Liikenne- ja viestintäministeriö on pyytänyt lausunto em. luonnoksesta. Valtiovarainministeriö esittää lausuntonaan seuraavaa.

Liikenne- ja viestintäministeriö on lähtenyt uudistamaan koko toimialaa, rakentamaan digitaalista kasvuympäristöä sekä sujuvoittamaan säädöksiä. Esitykset, jotka vähentävät koettua hallinnollista taakkaa ja avaavat tietovarantoja muiden käyttöön ovat kannatettavia ja linjassa hallitusohjelmaan kirjattujen tavoitteiden kanssa. Valtiovarainministeriö pitää myönteisenä kehityksenä sitä, että liikenteen toimialan hajautunutta rekistereitä koskevaa sääntelyä on ryhdytty keskittämään yhteen lakiin. Kokoamalla sääntely yhteen lakiin voidaan liikenteen palvelumarkkinoita tarkastella helpommin yhtenä kokonaisuutena ja arvioida sääntelyn tarkoituksenmukaisuutta ja toimijoiden tasapuolisia toimintaedellytyksiä. Valtiovarainministeriön näkemyksen mukaan julkisen hallinnon tietoarkkitehtuurin kehittäminen siten, että pirstalemainen erilaisia rekistereitä koskeva sääntely yhdenmukaistetaan ja muodostetaan laajemmiksi tietovarannoiksi, palvelee tiedon ja tietojärjestelmien yhteentoimivuuden edistämistä. Lisäksi se parantaa mahdollisuuksia viranomaisten tietovarantojen tehokkaaseen hyödyntämiseen ja tietosisältöjen laadun parantamiseen.

Uudistus toteutettaisiin siten, että erillisistä rekistereistä ja rekisterikohtaisesta sääntelystä siirryttäisiin yhteen liikenneasioiden rekisteriin. Samalla kumottaisiin kokonaan laki ajoneuvoliikennerekisteristä (541/2003) ja laki ajoneuvojen rekisteröintitoiminnasta (175/2015) sekä tiettyjä rekisteröintiä koskevia pykäläiä ajoneuvolaista (1090/2002), rautatielaista (304/2011), laista kuorma- ja linja-autonkuljettajien ammattipätevyydestä (273/2007), laista vesikulkuneuvorekisteristä (424/2014), laivaväestä ja aluksen turvallisuusjohtamisesta annetusta laista (1687/2009), ilmailulaista (1194/2009) ja alusrekisterilaista (512/1993).

Lainsäädännön johdonmukaisuuden ja selkeyden kannalta ehdotettuun rekisterisääntelyyn sisältyy kuitenkin joitain ongelmia. Kokonaisuus on vaikeasti hahmotettavissa kun rekisteröintivelvollisuutta ja siihen liittyviä velvoitteita koskevat säännökset jäisivät eri liikennevälineitä koskeviin erityislakeihin ja tietosisältöä ja tietojen luovuttamista koskevat säännökset tulisivat liikenteen palveluista annettuun lakiin. Vaikka nykyinenkin rekisterilainsäädäntö on monimutkainen kokonaisuus, edustaa ehdotettu lainsäädän-

töratkaisu enemmän hallinnon kuin rekisteröityjen liikennevälineiden omistajien ja rekisteritietojen käyttäjien näkökulmaa.

Ehdotettuun lainsäädäntöön sisältyy myös ristiriitaisuuksia. Liikenneasioiden rekisterin on tarkoitus korvata erilliset liikennevälinekohtaiset rekisterit, mutta vesikulkuneuvorekisteristä annetun lain voimaanjäävässä 1 §:ssä säädettäisiin edelleen, että Liikenteen turvallisuusvirasto pitää vesikulkuneuvorekisteriä. Vastaavasti alusrekisterilain voimaanjäävän 1 §:n mukaan kaupparenkulkuun käytettävistä aluksista, on pidettävä alusrekisteriä. Tältä osin jää siis epäselväksi, mikä on liikenneasioiden rekisterin suhde vesikulkuneuvorekisteriin ja alusrekisteriin.

Eri laeissa nykyisin olevat maininnat ajoneuvoliikennerekisteristä ehdotetaan muutettavaksi viittauksiksi liikenteen palveluista annetussa laissa tarkoitettuun liikenneasioiden rekisteriin. Esityksessä ei kuitenkaan ole otettu huomioon sitä, että useissa laeissa on ajoneuvoliikennerekisterin lisäksi käytetty myös termiä ajoneuvorekisteri. Johdonmukaisuuden vuoksi myös nämä viittaukset tulisi korjata.

Esitysluonnoksessa on käsitelty puutteellisesti ehdotetun lainsäädännön suhdetta Ahvenanmaan itsehallintoon. Ahvenanmaan itsehallintolain (1144/1991) 18 §:n 21 kohdan mukaan maakunnalla on lainsäädäntövalta asioissa, jotka koskevat teitä ja kanavia, tieliikennettä, raideliikennettä, veneliikennettä, paikallisen meriliikenteen väyliä. Tämän säännöksen perusteella Maakunnan hallitus pitää omaa rekisteriä Ahvenanmaalla käytettävistä ajoneuvoista ja huviveneistä. Itsehallintolain 18 §:n pykälän 22 kohdan mukaan itsehallinto koskee myös elinkeinoasioita, kuten esimerkiksi taksilupia ja muita kuljetuselinkeinoon liittyviä lupia. Esitysluonnoksessa tulisi selostaa valtakunnan ja maakunnan välistä toimivallan jakoa rekisteröinnin kannalta.

Nykyisin ajoneuvoliikennerekisteristä annettuun lakiin sisältyy useita säännöksiä, joiden perusteella rekisteriin tallennettavista tiedoista säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella. Tämän perustella on annettu asetus ajoneuvoliikennerekisterin tiedoista (1116/2003). Kumottaessa laki ajoneuvoliikennerekisteristä myös sen nojalla annettu asetus kumoutuisi. Samoin vesikulkuneuvorekisteristä annetun lain kumottavaksi ehdotettuun 17 §:ään sisältyy säännös Liikenteen turvallisuusviraston mahdollisuudesta antaa tarkempia tietoja rekisteriin vesikulkuneuvorekisteriin tallennettavista tiedoista. Ehdotukseen liikenteen palvelulaista ei sisälly vastaavia asetuksen- tai määräyksenantovaltuuksia. Rekisteritietojen tarkkuustason sääntelyn oleellista muutosta tulisi arvioida hallituksen esityksessä.

Selkeän ja toimivan liikenteen rekisterilainsäädännön uudistuksen aikaansaaminen edellyttää jatkovalmistelua. Tällöin tulee erityisesti varmistaa verotuksen toimivuus myös jatkossa ja siinä tarvittavien rekisteritietojen saatavuus.

Lisäksi valtiovarainministeriö kiinnittää huomiota seuraaviin asioihin, jotka olisi syytä selkeyttää ja muuttaa varsinaiseen lopulliseen hallituksen esitykseen:

Hallituksen esityksessä käytetään sekä julkisen hallintotehtävän että julkisen tehtävän käsitteitä. Esitysluonnoksesta ei selviä, onko tarpeellista käyttää kumpaakin käsitettä, koska käsitteiden organisaatioihin ulottuva soveltamisala poikkeaa toisistaan. Esimerkiksi V osan 1 luvun 2 §:ssä on tiedonsaantioikeus ulotettu julkisia tehtäviä hoitaviin organisaatioihin.

V osan 1 luvun 2 ja 3 §:ssä rinnastetaan rajapinta ja tekninen käyttöyhteys toisiinsa. Niin ikään vaikuttaisi siltä, että teknistä käyttöyhteyttä käytetään myös siinä merkityksessä, jossa tietoja toimitetaan viranomaisille sähköisellä tiedonsiirtomenetelmällä. Hallituksen esityksessä tulee selkeyttää rajapinnan ja teknisen käyttöyhteyden käsitteet sekä huomioida se, että tiedot toimitetaan viranomaiselle sähköistä tiedonsiirtomenetelmää käyttämällä eikä teknisen käyttöyhteyden avulla. Vastaava ongelma näyttää olevan myös kaupunkiraideliikenteestä annettuun lakiin ehdotetussa 3 §:ssä.

Valtiovarainministeriössä on käynnissä julkisen hallinnon tiedonhallintaa koskevan lain valmistelu, jossa pyritään vähentämään tiedonhallintaa koskevien erityislainsäädännössä olevien säännösten määrää. Keskeisenä lähtökohtana on myös pyrkiä edistämään tavoitetta, jossa viranomaiset parantavat tiedonhallinnan prosessien laatua siten, että hallinnon asiakkailta kysytään samaa tietoa vain kerran. Nyt lausuttavana oleva hallituksen esitysluonnos näyttäisi edistävän näitä samoja tavoitteita. Jatkovalmistelussa on tarpeen käydä läpi hallituksen esitykseen sisällytettävät käsitteet yhdessä julkisen hallinnon tiedonhallinnan lakia valmistelevan sihteeristön kanssa, jotta käsitteet saadaan yhdenmukaistettua jatkossa eri lakeihin.

Lakiesitys liikenneasioiden rekisteristä on arvioitu aiheuttavan kustannuksia lähinnä Liikenteen turvallisuusvirastolle noin 700 000 - 800 000 euron kertaluonteisina investointikustannuksina. Lisäksi omadataa koskevat tiedonluovutukset tarjottaisiin jatkossa maksutta. Tämän on arvioitu vähentävän viraston liiketaloudellisia tuloja pitkällä aikavälillä n. 5 milj. eurolla. Em. muutokset viraston kustannusten ja tulojen osalta tulee sopeuttaa vahvistettujen menokehysten puitteisiin. Kaiken kaikkiaan uudistuksen arvioidaan hyödyttävän kansantaloutta pidemmällä aikajaksolla mm. kasvattamalla niiden asiakasyritysten liikevaihtoa ja työntekijämäärää, jotka hyödyntävät ko. rekisteritietoja liiketoiminnassaan. Kansainvälisten arvioiden mukaan liikenteen tiedon lisäarvopotentiali yritystoiminnalle voi Suomesakin olla huomattavaa, joten ehdotetut uudistukset ovat kannatettavia edellyttäen, että sääntelyn muotoiluun kiinnitetään tarkempaa huomiota.

Valtiosihteeri, kansliapäällikkönä

Martti Hetemäki

Osastopäällikkö, budjettipäällikkö

Hannu Mäkinen

Jakelu: Vero-osasto
Kunta- ja aluehallinto-osasto
Henkilöstö- ja hallintopolitiikkaosasto
Julkisen hallinnon ICT-osasto